

Ατομικές διαφορές στην κατάκτηση της Γ2

*Ασπασία Χατζηδάκη,
Επ. Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε
2011-12*

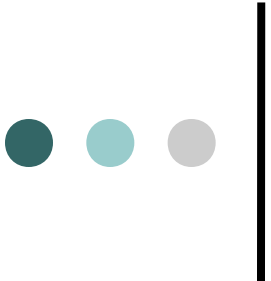

Α. Παράμετροι που επηρεάζουν την εκμάθηση μιας Γ2

- Πολλές παράμετροι επηρεάζουν τη διαδικασία αυτή. Σύμφωνα με τον Brown (1994), αυτές συμπυκνώνονται στα εξής ερωτήματα:

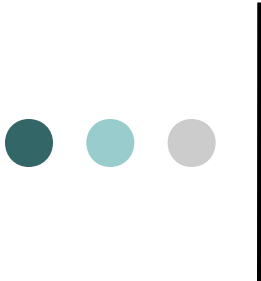
Ποιος; Τι; Πώς;

Πότε; Πού; Γιατί;

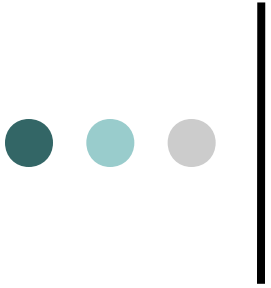
*(1) Το **ΠΟΙΟΣ** έχει να κάνει με την ταυτότητα του ομιλητή:*

- Προσωπικότητα
- Μητρική γλώσσα
- Μορφωτικό επίπεδο, κοινωνικο-οικονομικό και πολιτισμικό υπόβαθρο

(2) Το **τι** έχει να κάνει με τη φύση της ίδιας της γλώσσας:

- Τι είναι η ανθρώπινη γλώσσα;
- Τι είναι αυτό που κατέχει ως γνώση ένας ομιλητής όταν ξέρει και χρησιμοποιεί μια γλώσσα;
- Ποιες ομοιότητες και διαφορές υπάρχουν ανάμεσα στην κατάκτηση της μητρικής και στην εκμάθηση μιας Γ2;

(3) Το **πώς** έχει να κάνει με τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται η εκμάθηση:

- Ποιος είναι ο ρόλος της **έμφυτης προδιάθεσης** του ανθρώπου να μάθει μια ή περισσότερες γλώσσες;
- Ποιος είναι ο ρόλος της **μητρικής γλώσσας**;
- Ποιες **γνωστικές διεργασίες** ενεργοποιούνται και
- Τι είδους **στρατηγικές** χρησιμοποιούνται από τους ομιλητές κατά την εκμάθηση;

*(4) Το **πότε** έχει να κάνει με την ηλικία εκμάθησης μιας Γ2:*

- Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα σε παιδιά και σε ενήλικες/ εφήβους ως προς το πώς μαθαίνουν μια Γ2.

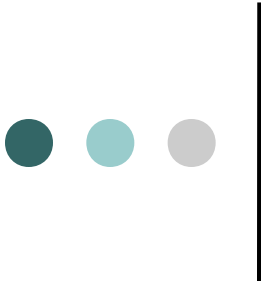

*(5) Το **πού** έχει να κάνει με το μαθησιακό περιβάλλον:*

Η διδασκαλία/εκμάθηση της Γ2 γίνεται:

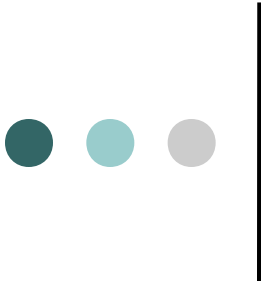
- α) σε ένα περιβάλλον όπου η γλώσσα αυτή έχει ένα θεσμικό ή και κοινωνικό ρόλο ή
- β) μόνο στο περιβάλλον της τάξης;

Δεύτερη # Ξένη γλώσσα

(6) Το γιατί έχει να κάνει με τα κίνητρα των μαθητών:

- Πρόκειται για εκούσια επιλογή ή όχι;
- Ποιες είναι οι στάσεις των μαθητών απέναντι στη γλώσσα που μαθαίνουν και απέναντι στην ομάδα που τη μιλά ως μητρική (φυσικοί ομιλητές);

B. Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας (1/6)

- Ο άνθρωπος κατακτά **τη μητρική του γλώσσα εντελώς φυσικά, χωρίς συστηματική διδασκαλία**, μέσα στα πρώτα πέντε χρόνια της ζωής του.
- Η διαδικασία κατάκτησης της μητρικής μας γλώσσας είναι **καθολική και ομοιόμορφη** για όλους τους ανθρώπους και για όλες τις γλώσσες.

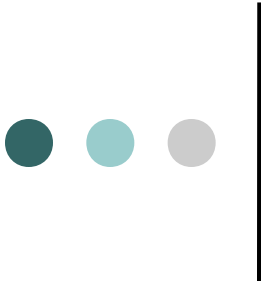
Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας (2/6)

- Πρόκειται για μια διαδικασία **ανεξάρτητη** από οποιουσδήποτε φυλετικούς, πολιτισμικούς, κοινωνικούς κ.λπ. παράγοντες.
- Κάθε παιδί υπό φυσιολογικές συνθήκες μαθαίνει και επικοινωνεί στη μητρική του γλώσσα προτού πάει στο σχολείο.
- Σε αντίθεση, άλλα γνωστικά συστήματα (λ.χ. η γραφή, τα μαθηματικά) κατακτώνται από το παιδί μόνον μετά από διδασκαλία.

Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας (3/6)

- Όλα τα παιδιά που μαθαίνουν την ίδια μητρική γλώσσα περνούν από τα **ίδια στάδια κατάκτησης και με την ίδια σειρά.**
- Η καθολικότητα, η ομοιομορφία και η ταχύτητα εκμάθησης των μητρικών γλωσσών οδήγησαν τους γλωσσολόγους (Noam Chomsky, 1957 έως σήμερα) στο συμπέρασμα ότι:

Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας (4/6)

- Το παιδί γεννιέται με έναν έμφυτο **Μηχανισμό Γλωσσικής Κατάκτησης (LAD)**, δηλαδή νοητικές δομές, που καθιστούν εφικτή την κατάκτηση της γραμματικής της μητρικής γλώσσας του σε σύντομο χρονικό διάστημα.
- Οι νοητικές δομές έχουν τη μορφή αφηρημένων αρχών που είναι **καθολικές** και **ανεξάρτητες** από τη συγκεκριμένη γλώσσα.

Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας (5/6)

- Το σύνολο αυτών των καθολικών αρχών -> **Καθολική Γραμματική.**
- Πέρα από τις αρχές, η ΚΓ περιέχει επιπλέον ένα σύνολο *αυστηρά προκαθορισμένων εναλλακτικών δυνατοτήτων (παράμετροι)* ΠΟΥ
- καθορίζουν ορισμένα από τα επιμέρους χαρακτηριστικά μιας γλώσσας και
- εξηγούν τη διαφοροποίηση των ανθρώπινων γλωσσών.

Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας (6/6)

- Το παιδί επεξεργάζεται τα γλωσσικά ερεθίσματα του περιβάλλοντός του με βάση τις αρχές και τις παραμέτρους της Καθολικής Γραμματικής και καταλήγει σε συμπεράσματα για το πώς είναι δομημένο το γραμματικό σύστημα της γλώσσας του (φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη).
- Η διαδικασία αυτή γίνεται με μη συνειδητό τρόπο από το παιδί.

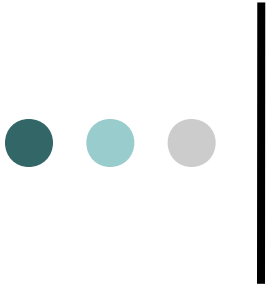
● ● ● | Η εκμάθηση της Γ2 και η κατάκτηση της μητρικής: ομοιότητες και διαφορές (1/4)

○ Υπάρχουν ορισμένες ομοιότητες:

A) **αρχική περίοδος σιωπής**

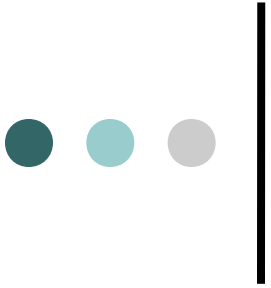
B) **χρήση απομνημονευμένων φράσεων** (formulaic speech) σε συγκεκριμένες περιστάσεις (δεν ξέρω, τι είναι αυτό;)

Γ) οι πρώτες προτάσεις που παράγονται αποτελούν **ελλιπείς δομές**, χωρίς ορισμένα γραμματικά μορφήματα.

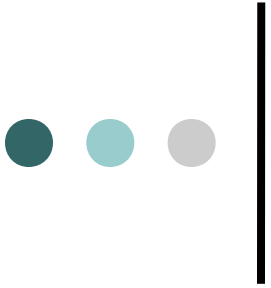
Η εκμάθηση της Γ2 και η κατάκτηση της μητρικής: ομοιότητες και διαφορές (2/4)

- Υπάρχουν και σημαντικές διαφορές:
 - A) οι σπουδαστές μιας Γ2 συχνά παράγουν λόγο από την αρχή
 - B) η χρήση απομνημονευμένων φράσεων γίνεται πολύ περισσότερο στην εκμάθηση της Γ2
 - Γ) οι σπουδαστές μιας Γ2 συχνά παράγουν από την αρχή προτάσεις που δεν είναι ελλιπείς.

Η εκμάθηση της Γ2 και η κατάκτηση της μητρικής: ομοιότητες και διαφορές (3/4)

- Οι βασικές διαφορές τους:
- Παρατηρείται ασύνειδη **μεταφορά στοιχείων** από τη Γ1 του ομιλητή στη Γ2 που μαθαίνει (αφορά όλα τα γλωσσικά επίπεδα)
- Σε αντίθεση με την κατάκτηση της μητρικής, οι περισσότεροι σπουδαστές μιας Γ2 δεν καταφέρουν να φτάσουν το **επίπεδο ενός φυσικού ομιλητή**.

Η εκμάθηση της $\Gamma 2$ και η κατάκτηση της μητρικής: ομοιότητες και διαφορές (4/4)

- 3) Οι σπουδαστές μιας $\Gamma 2$ μπορεί να μείνουν στάσιμοι στην πρόοδό τους ή να παρουσιάσουν πισωγυρίσματα.
- 4) Σε αντίθεση με τη μητρική, η εκμάθηση γίνεται και σε περιβάλλον τάξης (κάτι που μάλλον συμβάλλει στην εκμάθηση)
- 5) Σε αντίθεση με την κατάκτηση της μητρικής, η εκμάθηση της $\Gamma 2$ επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες.

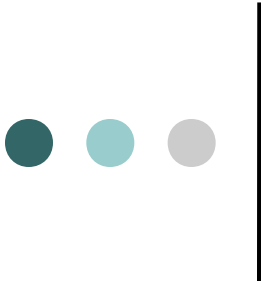
● ● ● | *Ατομικές διαφορές στην εκμάθηση
μιας δεύτερης γλώσσας*

○ **Ηλικία**

○ **Ικανότητα για εκμάθηση μιας Γ2/ΞΓ
(aptitude)**

○ **Κοινωνικο-ψυχολογικοί παράγοντες**

(στάσεις, κίνητρα, προσωπικότητα, γνωστικό στυλ,
στρατηγικές μάθησης)

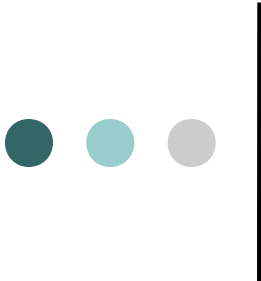
Κοινωνικο-ψυχολογικοί παράγοντες (1/2)

- α. **Στάσεις**

- (του μαθητή προς τη γλώσσα που μαθαίνει και τον πληθυσμό που τη μιλάει,
- του περιβάλλοντός του προς αυτά και
- του δασκάλου προς τους μαθητές)

- β. **Κίνητρα**

- (ενταξιακά/εσωτερικά # εργαλειακά/εξωτερικά)

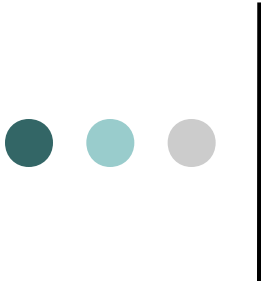
Κοινωνικο-ψυχολογικοί παράγοντες (2/5)

- γ. **Προσωπικότητα**

(αυτοπεποίθηση, ευχέρεια στην ανάληψη κινδύνων vs άγχος, ευαισθησία στην απόρριψη, εσωστρέφεια vs εξωστρέφεια, ενσυναίσθηση)

- δ. **Γνωστικό στυλ**

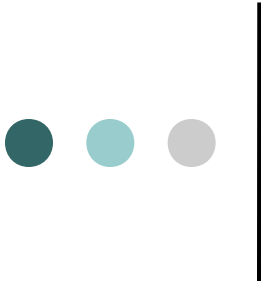
- (ανεξαρτησία vs εξάρτηση από το πεδίο, στοχαστικότητα vs παρορμητικότητα, προτίμηση για ακουστικά vs για οπτικά ερεθίσματα)

Κοινωνικο-ψυχολογικοί παράγοντες (3/5)

(1) ΜΕΤΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

- η εκ των προτέρων οργάνωση μιας δραστηριότητας
- η στροφή της προσοχής επιλεκτικά σε ένα θέμα
- η αυτοδιόρθωση
- η ηθελημένη καθυστέρηση παραγωγής λόγου
- η αυτοαξιολόγηση
- η αυτοεπιβράβευση

Κοινωνικο-ψυχολογικοί παράγοντες (4/5)

(2) ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

- η επανάληψη
- η μετάφραση
- η ομαδοποίηση
- η οπτικοποίηση
- η ηχητική αναπαραγωγή
- οι μνημονικές τεχνικές
- η συναγωγή συμπερασμάτων κτλ.

Κοινωνικο-ψυχολογικοί παράγοντες (5/5)

(3) ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

- η διατύπωση διευκρινιστικών ερωτήσεων
- η συνεργασία με άλλους
- η αναζήτηση ευκαιριών για χρήση της γλώσσας-στόχου

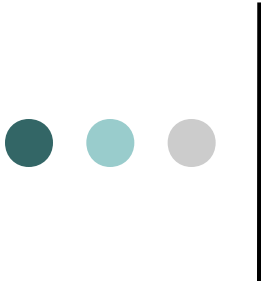
Άλλες στρατηγικές που χρησιμεύουν στο να ξεπεραστούν προβλήματα:

- η αποφυγή δύσκολων δομών ή θεμάτων συζήτησης
- η βοηθητική χρήση της Γ1
- η κατά λέξη μετάφραση
- η αντικατάσταση ενός στοιχείου από κάποιο γνωστό
- η παράφραση ή η έκφραση με μη γλωσσικά μέσα (λ.χ. χειρονομίες).

Σύνοψη περί ατομικών διαφορών

- Μολονότι ο ρόλος των ατομικών διαφορών φαίνεται να είναι πολύ σημαντικός στη διαδικασία εκμάθησης μιας $\Gamma 2$,
- τα μέχρι σήμερα ερευνητικά δεδομένα **δεν προσδιορίζουν τον ακριβή ρόλο** που παίζει ο κάθε παράγοντας καθώς και το πώς αλληλεπιδρούν.

Δύο απόψεις για την επίδραση των ατομικών διαφορών (1/2)

- Α) Η επιτυχία στην εκμάθηση οφείλεται στη **σωρευτική επίδραση** που ασκούν οι ατομικές διαφορές.

Δύο απόψεις για την επίδραση των ατομικών διαφορών (2/2)

- Β) **Δεν υπάρχει** μία πετυχημένη συνταγή, **ένας μόνο τύπος επιτυχημένου μαθητή** →
 - διαφορετικοί μαθητές μπορεί να φτάσουν στο ίδιο, υψηλό επίπεδο, αν η διδασκαλία εναρμονίζεται με την προσέγγιση που τους ταιριάζει.
-